

Betænkning

over forslag til lov om hjemmemarkedspriser for mælk og mejeriprodukter.

(Afgivet af udvalget den 29. maj 1959).

Udvalget har holdt 4 møder, haft 2 samråd med landbrugsministeren og modtaget en deputation fra Danske Konsummælkmejeriers Fællesrepræsentation, som fremsatte ønske om at blive repræsenteret sammen med de i § 1 nævnte organisationer. Henvendelsen er optrykt som bilag til nærværende betænkning.

Landbrugsministeren har over for udvalget erklæret at ville rådføre sig med Danske Konsummælkmejeriers Fællesorganisation i alle spørgsmål vedrørende lovens praktiske gennemførelse.

Landbrugsministeren gav endvidere tilsagn om, at det ved ordningen fremkomne afgiftsprovener udbetales direkte til mælkeproducenterne i forhold til deres afleverede produktion af smørfedt.

Udvalget anbefaler nedenstående af ministeren stillede ændringsforslag nr. 2, 4 og 6.

Ændringsforslagene nr. 2 og 4 går ud på at tydeliggøre, at afgiften, der beregnes på grundlag af smørprisen, men opkræves af smørfedt, skal omregnes efter forholdet mellem smørfedt og smør for at kunne bringe hjemmemarkedsprisen op på 6 kr. Ved ændringsforslag nr. 6 foreslås loven tidsbegrænset til 30. juni 1961.

Et *mindretal* (venstres medlemmer af udvalget) stiller ændringsforslagene nr. 1, 3 og 5.

Ændringsforslagene tilsigter at give landbruget muligheder for — under ansvar over for monopolloven — at fastsætte priser på hjemmemarkedet i forhold til produktionsomkostningerne.

Et *andet mindretal* (Det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) havde foretrukket, om erhvervet selv — med monopoltilsynets tilslutning — havde været i stand til at fastsætte og gennemføre de priser, som skal gælde for hjemmemarkedet. Da dette teknisk ikke har været muligt på nuværende tidspunkt, kan mindretallet anbefale at stemme for ændringsforslag nr. 6, hvorved loven tidsbegrænses, og for ændringsforslagene nr. 1, 3 og 5, hvorved den pris, der anses for rimelig til dækning af produktionsomkostningerne, fastsættes af landbrugets organisationer med godkendelse af landbrugsministeren i stedet for af folketinget. Mindretallet tiltræder endvidere ændringsforslagene nr. 2 og 4.

Mindretallets stilling ved lovforslagets 3. behandling vil afhænge af afstemningen over ændringsforslagene.

Et *tredje mindretal* (Niels Andersen) kan stemme for de af ministeren stillede ændringsforslag, men ønsker i øvrigt ikke at medvirke ved lovforslagets gennemførelse.

Ændringsforslag.

Til § 1.

Af et *mindretal* (Anders Andersen, Jens Chr. Christensen, N. Chr. Christensen, Niels Eriksen og Sønderup):

1) Paragraffen affattes således:

„§ 1. For så vidt Landbrugsrådet og De samvirkende danske Husmandsforeninger samt De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation ønsker fastsat højere hjemmemarkedspriser for mælk og fløde samt produkter heraf end den, der svarer til gennemsnitseksporthprisen for smør, kan dette ske med godkendelse af landbrugsministeren, indtil der foreligger godkendelse i henhold til lov nr. 102 af 31. marts 1955 om tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsninger, jfr. lov nr. 188 af 6. juli 1957 om ændring i nævnte lov.

Stk. 2. I tilfælde, hvor en hjemmemarkedspris således afviger fra gennemsnitseksporthprisen for smør, lader landbrugsministeren med tilslutning af de i stk. 1 nævnte organisationer opkræve en afgift af alt smørfedt, der sælges til anvendelse på hjemmemarkedet.

Stk. 3. Afgiften skal svare til forskellen mellem den fastsatte hjemmemarkedspris og det af mejeribrugets smøreksporthudvalg

til enhver tid ansatte lavere afregningstal, der skal være udtryk for gennemsnitseksporthprisen for smør.“

Af *landbrugsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

2) I stk. 2, 1. linje, ændres „fastsættes“ til: „skal svare“.

Til § 2.

Af *mindretallet* under nr. 1:

3) Paragraffen udgår.

Af *landbrugsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

4) I stk. 2, 1. linje, ændres „fastsættes“ til: „skal svare“.

Til § 3.

Af *mindretallet* under nr. 1:

5) Paragraffen affattes således:

„Såfremt gennemsnitseksporthprisen for smør stiger ud over den i § 1 omhandlede hjemmemarkedspris, forhøjes denne tilsvarende.“

Til § 7.

Af *landbrugsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

6) Paragraffen affattes således:

„Denne lov, der ikke gælder for Færøerne og Grønland, har gyldighed indtil den 30. juni 1961.“

Anders Andersen.

Niels Andersen.

Jens Chr. Christensen.

N. Chr. Christensen.

Einer-Jensen,
formand.

Niels Eriksen.

Aage Fogh,
næstformand.

Poul Hansen (Svendborg).

Hjortnæs.

Per Hækkerup.

Poul Møller.

Carl Petersen.

Hans Rasmussen.

Sønderup.

Poul Sørensen.

Chr. Thomsen.

H. C. Toft.

Bilag.

DANSKE KONSUMMÆLKMEJERIERS FÆLLESREPRÆSENTATION

København, den 28. maj 1959.

Til medlemmerne af det af folketinget nedsatte udvalg vedrørende forslag til lov om hjemmemarkedspriser for mælk og mejeriprodukter.

Ved nærværende tillader D.K.F., Danske Konsummælkmejeriers Fællesrepræsentation, sig herved over for udvalget at fremføre ønsket om, at der i loven sikres adgang for konsummælkerhvervet som sådant til at varetage erhvervets interesser i forbindelse med gennemførelsen af lovens bestemmelser i praksis derved, at nærværende organisation sikres forhandlingsret i lighed med de øvrige landbrugs- og mejerierorganisationer, der er nævnt i lovforslaget.

Spørgsmålet, om der skal etableres en lovmæssig hjemmemarkedsordning for mælk og mejeriprodukter, er i første række et erhvervspolitisk spørgsmål for landbruget, medens spørgsmålet om udformningen af enkelthederne i en sådan ordning og om gennemførelsen af lovens bestemmelser i praksis i allerhøjeste grad er af betydning for mejeribrugets erhvervsforhold, ikke mindst for konsummælkmejeriernes arbejdsbetingelser og erhvervsvilkår.

Organisationen D.K.F. omfatter 13 storkøbenhavnske mejerier, 130 konsummælkmejerier i købstæderne samt 66 i de større, bymæssigt bebyggede landdistrikter. Organisationen tæller således 209 medlemmer, hvoraf de 124 er andelsmejerier, og 85 er privatmejerier eller aktieselskaber, derimellem enkelte kooperative virksomheder. De pågældende mejerier forestår konsummælkhandelen i Storkøbenhavn, købstæderne og de største byområder i landdistrikterne, ligesom de samme mejerier har en meget stor del af hjemmemarkedssalget af smør.

Ved en ordning, hvor der f. eks. opkræves en afgift svarende til 1 kr. pr. kg smør indeholdt i den på hjemmemarkedet solgte mælk og fløde samt produkter deraf, vil salget af mælk og fløde komme til at bære knap 40 pct. af den samlede afgiftsbetaling, hjemmemarkedssalget af smør godt 50 pct. og hjemmemarkedssalget af ost knap 10 pct.

Da konsummælkmejerierne dels fra mælke- og flødesalget, dels fra deres smørsalg vil komme til at opkræve over halvdelen af hjemmemarkedsafgifterne, må man fra konsummælkerhvervets side anse det for rimeligt og nødvendigt for varetagelsen af erhvervets interesser at få direkte forhandlingsret i henhold til loven. Et stort antal af D.K.F.s medlemmer er tillige medlemmer af de lokale mejeriforeninger og derigennem medlemmer af fællesorganisationen; men dette er ikke tilfældet for alle købstadmejerierne og ikke for nogen af de storkøbenhavnske mejerier, der alene forsyner over $\frac{1}{3}$ af de danske forbrugere med konsummælk og fløde og ligeledes har en væsentlig smørhandel, og under hensyntagen til organisationens formål: varetagelsen af samtlige de tilsluttede konsummælkmejeriers interesser vedrørende hjemmemarkeds-handelen og ikke mindst varetagelsen af de medlemmers interesser, der ikke står tilsluttet nogen anden mejerierorganisation, anmoder D.K.F., der i øvrigt i henhold til loven af 23. maj 1958 om bybefolkningens forsyning med mælk og fløde er anerkendt som forhandlingsberettiget organisation for

konsummælkerhvervet, om at måtte blive sikret forhandlingsret i loven om hjemmemarkedspriserne.

Angående det principielle i spørgsmålet om gennemførelsen af nærværende lov skal anføres, at D.K.F. har tilsluttet sig ønsket om, at der på baggrund af de vanskeligheder, der tid efter anden har været med at opnå tilfredsstillende eksportpriser, sikres en mindstepris for mælk og mejeriprodukter på hjemmemarkedet, og man har erklæret sig indforstået med, at provenuet af en sådan hjemmemarkedsordning udloddes på den samlede mælkeproduktion.

Spørgsmålet om etablering af en sådan hjemmemarkedsordning blev rejst fra De danske Mejeriforeningers Fællesorganisations side allerede sidste år, og der har siden været ført adskillige forhandlinger mellem regeringen og repræsentanter for fællesorganisationen.

D.K.F. er først den 1. maj d. å. fra fællesorganisationens side blevet gjort bekendt med den henvendelse, der var rettet til landbrugsministeren. Man har søgt at holde sig i kontakt med handelsministeriet og landbrugsministeriet om, hvad der forelå i sagen, men først ved et møde i landbrugsministeriet den 19. ds. er det mundtligt meddelt, hvad ordningen i store træk ville komme til at gå ud på, og D.K.F. har således ikke været bekendt med selve lovforslaget, inden det blev fremsat.

D.K.F. har på det omtalte møde i landbrugsministeriet givet principiel tilslutning til fremsættelse af et forslag om hjemmemarkedsordning, men har på mødet anført, at man måtte opstille visse praktiske forudsætninger for at gå ind for forslaget.

Under den forudgående offentlige diskussion om en hjemmemarkedsordning er det især priserne for konsummælk og fløde, der har været ført frem som objekt for en udligningsordning. Det er i sig selv en noget betænkelig sag at foretage udligning fra konsummælkproduktionen til andre produktioner på baggrund af den særlige lovgivning, der er gennemført for mælkehandelen — en lovgivning, der dels fastsætter, at mælk og fløde skal sælges til de billigst mulige priser, og dels anviser veje til gennem officielle rationaliseringsordninger at nedbringe behandlings- og distributionsomkostningerne. En udligning fra den ret

rationaliserede driftsform, der er gennemført på de fleste større konsummælkmejerier, til produktioner, hvor der endnu for mange virksomheders vedkommende er meget at indhente, inden driftsformen kan karakteriseres som rationel, kan på flere områder virke uheldig.

Disse betænkeligheder mener D.K.F. dog at måtte se bort fra af hensyn til den betydning for den samlede mælkeproduktions økonomi, en vis mindstepris for hjemmemarkedssalget kan have på baggrund af de til tider noget svingende eksportpriser. Visse andre forhold i forbindelse med forslagets gennemførelse kan man imidlertid af hensyn til konsummælkmejerierne *ikke* se bort fra, nemlig de under mødet i landbrugsministeriet den 19. ds. nævnte forudsætninger:

- 1) *Ordningen bør principielt omfatte samtlige mejeriprodukter, der sælges på hjemmemarkedet, og dette synspunkt bør kun fraviges, hvis der i særlige tilfælde må træffes ekstraordinære foranstaltninger; f. eks. kan nævnes det „udsalg“ af oplagret kølehusmør, der blev foretaget sidste år. Der kan fremføres en lang række begrundelser for, at det gennem mange år knæsatte princip, at fedtindholdet i smør til salg på hjemmemarkedet og fedtindholdet i konsummælk og fløde, eksportfløde og flødeis kalkuleres på samme grundlag, ikke bør fraviges. Der kan herom bl. a. nævnes, at der er mange problemer af kontrolmæssig art forbundet med en sådan ordning, og der bør ikke i forbindelse med en afgifts- eller tilskudsordning være nogen økonomisk interesse for de enkelte virksomheder forbundet med, om smørfedt indberettes anvendt på den ene eller den anden måde. Der kan også fremføres en berettiget kritik af ordningen, såfremt denne, i stedet for blot at sikre en bundpris for hjemmemarkedssalget, mere får karakter af at skulle overflytte en afgift fra konsummælkhandelen — der foregår i henhold til den særlige lovgivning herom — til andre produktioner inden for mejeribrug.*
- 2) Provenuet af afgifterne bør udloddes på hele mælkeproduktionen — også

konsummælkproduktionen — uden at der sker sammenblanding med andre puljer og ordninger.

- 3) Ved udformningen af de nødvendige bekendtgørelser om ordningens praktiske tilrettelæggelse bør D.K.F. have lejlighed til at gøre organisationens synspunkter gældende.

Til det foreliggende lovforslag vil D.K.F. derfor anmode om, at der må blive foretaget

ændringer således, at *D.K.F. nævnes i loven som forhandlingsberettiget organisation på lige fod med de i § 1 nævnte organisationer*, og at den særstilling, der i § 2 gives regler om for smørrets vedkommende, i højere grad, end tilfældet er i forslaget, kommer til at fremtræde som et *undtagelsesforhold*, som kun bliver gældende i ekstraordinære tilfælde.

P. f. v.

Arne Busk.

/ F. Lambertsen.